

ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ПУБЛІЧНИЙ ПОРЯДОК»

Закон України від 2 липня 2015 року «Про Національну поліцію» [1] вважає «публічний порядок» одним із найважливіших об'єктів захисту і охорони поліцейськими засобами. Саме про це свідчить ст. 1, яка зазначає, що поліція служить суспільству шляхом «підтримання публічної безпеки і порядку», а також ст. 2, яка у переліку її завдань на перше місце ставить «забезпечення публічної безпеки і порядку». Крім цього, частина 3 ст. 86 зобов'язує керівників органів поліції оприлюднювати на веб-порталах дані щодо виявлення, запобігання та припинення порушень публічного порядку.

Усталене поняття «громадський порядок» також використовуються у цьому Законі, при цьому приблизно у такому ж розумінні, як і «публічний порядок». Природно, що такий підхід законодавця вимагав нормативно зафіксованих пояснень щодо їх співвідношення. Однак, він не став обтяжуватись обґрунтуванням своєї позиції, залишивши цю «привілею» дослідникам і практикам.

У результаті з'явилась низка публікацій, у яких поняття «публічний порядок» і «громадський порядок» фактично ототожнюються. На їх однорідності наполягає О.О. Панова. За її баченням публічний порядок є індикатором рівня злочинності і суспільного спокою [2, с. 135]. Ю.А. Хатнюк у курсі лекцій «Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку» наголошує на спорідненості цих понять і робить висновок, що на сучасному етапі розвитку законодавства поняття «громадський порядок» і «публічний порядок» є рівнозначними [3, с. 8, 15]. С. Комісаров розуміє під публічним порядком «урегульовану правовими та іншими соціальними нормами систему суспільних відносин, що забезпечує захист прав і свобод громадян, їхнього життя і здоров'я, повагу до честі та людської гідності, дотримання норм суспільної моралі» [4, с. 117]. Аналогічні судження присутні також у публіцистичних джерелах [5].

На наш погляд, при з'ясуванні змісту, правової природи та інших характеристик публічного порядку і міркуваннях про сучасний стан законодавчого регулювання відносин у сферах публічного і громадського порядку, доречно спиратись не лише на Закон «Про Національну поліцію», а й на деякі інші нормативні документи. Наприклад, на ст. 228 Цивільного кодексу України [6].

Цікава інформація з цього приводу міститься у Постанові Пленуму Верховного суду України від 24 грудня 1999 року № 12 «Про практику

розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України». Пленум підкреслив, що під публічним порядком належить розуміти правопорядок держави, визначальні принципи і засади, які становлять основу існуючого в ній ладу [7].

З цього випливає, що кореляції публічного порядку з громадським порядком не вписуються у примітивні конфігурації, які пропонуються у деяких публікаціях що претендують на роз'яснення змісту Закону «Про Національну поліцію».

Концепція публічного порядку базується на вченні Карла фон Савіньї, який детермінував його як сферу формування застережень від дії іноземних норм. Послідовники Савіньї розвинули і конкретизували його здобутки обґрунтуванням двох видів таких застережень. Вони отримали назву позитивних і негативних застережень [8, с. 88]. Нормативний вираз застереження знайшли у Віденській конвенції щодо права міжнародних договорів (прийнята 23 травня 1969 року, вступила у дію у 1980 році). Застереженням у Конвенції цілком присвячений розділ 2 (статті з 19 по 25) [9].

Таким чином, «публічний порядок» є правовим простором, який забезпечує формування захисних правил щодо наслідків застосування іноземного права, у випадках, коли такі наслідки несумісні з суверенними цілями правового регулювання в Україні [10].

Зазначене дозволяє дійти висновку, що за правовою природою (правова ідентифікація) публічний порядок належить до сфери регулювання міжнародно-договірних відносин. Натомість громадський порядок локалізується у сфері належного поведження фізичних осіб і колективних суб'єктів відповідно до встановлених нормами права дозволів і заборон [11]. Недаремно і Кодекс України про адміністративні правопорушення, і Кримінальний кодекс України встановлюють відповідальність саме за порушення громадського порядку, а словосполучення «публічний порядок» навіть не містять.

Вищевикладене дає підстави рекомендувати законодавцю при застосуванні у нормативних матеріалах термінологічних новел пояснювати їх зміст відповідно до суспільних відносин, на регулювання яких вони спрямовані.

Література

1. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.
2. Панова О.О. Поняття, зміст і значення публічної безпеки та порядку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. № 6. С. 133-136.
3. Хатнюк Ю.А. Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку: курс лекцій. Львів: ЛДУВС, 2020. 168 с.

4. Комісаров С. Структура та основні елементи дефініції «публічний порядок». *Адміністративне право і процес*. 2019. № 9. С. 116-120.
5. Семенець Р. Публічний порядок під час Великодніх свят контролюватимуть понад 1700 правоохоронців. URL: <https://www.poglyad.tv/publichnyj-poryadok>
6. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44.
7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-99#Text>
8. Шулаков А.А. Становление концепции публичного порядка в современном международном частном праве. *Вестник Университета имени О.Е. Кутафина*. 2019. № 10. С. 88-100.
9. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/law
10. Latynskyi M. Публічний порядок як комплексна категорія в сучасному міжнародному праві. *Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2018. С. 24-29; Перепелинская Е.С. Публичный порядок в законодательстве и судебной практике Украины по вопросам признания и приведения в исполнение иностранных арбитражных решений. Арбітраж і регулювання міжнародного комерційного обороту: Російські, іноземні та транскордонні підходи. 2019. С. 471-516.
11. Колпаков В.К. Феномен «громадський порядок» в системі суміжних понять. Правові засади діяльності правоохоронних органів. Харків: Точка, 2020. С. 18-24.

УДК 342.951:351.82(043.2)

Кондрат Л.Г., аспірантка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТОРА НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

Система недержавного пенсійного забезпечення (надалі – система НПЗ) складає третій рівень системи пенсійного забезпечення в Україні і базується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання громадянами пенсійних виплат на умовах та в порядку, передбачених законодавством про недержавне пенсійне забезпечення [1].

Суб'єктами системи НПЗ в Україні є: засновники недержавних пенсійних фондів (надалі – НПФ), недержавні пенсійні фонди, вкладники та учасники НПФ; адміністратори НПФ, компанії з управління активами НПФ, зберігачі (банки), роботодавці-платники корпоративних НПФ, аудитори й органи державного нагляду та контролю у сфері недержавного пенсійного забезпечення. За видами пенсійні фонди відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» можуть утворюватися